

ЛЕКЦІЙНІ МОДУЛІ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №1

Тема: Композиція художнього твору. Сюжет і фабула.

План

1. Проблема поділу твору на змістові та формальні елементи.
2. Характеристика змістових елементів: теми, ідеї, проблематики, пафосу.
3. Поняття про художній конфлікт, мотив
4. Сюжет і фабула, їх розмежування та основні ознаки. Функції і типи сюжетів. Основні елементи сюжету.
5. Позафабульні (позасюжетні) чинники композиції: ліричний відступ, авторський відступ, вставні епізоди, пейзаж, портрет, інтер'єр тощо. Поняття про художнє обрамлення.

Література:

1. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2003. – С. 146- 207.
2. Галич О. та ін. Теорія літератури. – К., 2001. – С.124-169.
3. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002. – С.67-80.
4. Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М., 1988. – С.197-215.
5. Нитченко Д. Елементитеоріїлітератури. – Полтава, 1993. – С.11-14.
6. Волинський П. Основитеоріїлітератури. – К., 1967. – С.108-129.
7. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін.-К.,1997.

**Тема: Різновиди літературно-художніх образів. Система образів
художнього твору.**

План

1. Поняття образу, характеру, дійової особи, персонажа, героя.
2. Проблема класифікації образів. Художній образ як єдність типового та індивідуального, об'єктивного та суб'єктивного. Поняття про архетип.
3. Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення, найповніше вираження авторського естетичного ідеалу. "Вічні" образи.
4. Образи-персонажі: способи узагальнення та індивідуалізації.
5. Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних картин тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.
6. Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії.

Література:

1. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2003. – С. 38- 54.
2. Галич О. та ін. Теорія літератури. – к., 2001. – С.142-160.
3. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
4. Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М., 1988.
5. Волинський П. Основитеоріїлітератури. – К., 1967. – С.89-108.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін. – К., 1997.
7. Костенко А. Діалектика художнього образу.-К., 1986.

8. Гинзбург Л. О литературном герое. – Л., 1979.
9. Левидов А. Автор – образ - читатель. – Л., 1983.

Тема: Художньо-мовленнєва організація літературного твору (тропи, стилістичні фігури, фоніка).

План

1. Поняття про тропи (епітет, метонімія, метафора, синекдоха, гіпербола, літота, перифраз, оксюморон, алегорія, символ, сарказм, іронія тощо.)
2. Характеристика синтаксичних засобів увиразнення мовлення (стилістичні фігури): інверсія, асиндетон, полісиндетон, тавтологія, анафора, епіфора, риторичні запитання, звертання, оклики, анаколуф, еліпсис тощо.
3. Звукова сфера художньої мови (фоніка): алітерація, асонанс, дисонанс, звукові повтори, милозвучність, ритм, рима.
4. Засоби словотворчого увиразнення мовлення (неологізми, архаїзми, історизми, варваризми, діалектизми, жаргонізми тощо.)

Література:

- 1.Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К.,2003.- С.218-316.
- 2.Галич О. та ін. Теорія літератури. - К.,2001. – С.169-238.
- 3.Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
- 4.Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М.,1988. – С.294-352
- 5.Волинський П. Основи теорії літератури. – К.,1967. – С.130-186.

6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка та ін. – К., 1997.

Тема: Основи віршування

1. Вірш і проза як різновиди художньої мови. Віршований рядок як головна ритмічна одиниця. Способи впорядкування мови: системи віршування.
2. Метрична (антична) система. Розміри (гекзаметр, елегійний дистих).
3. Силабічна система віршування. Тонічний вірш. Народнопісенна система віршування.
4. Силабо-тонічна система.
5. Поняття про стопу – основну ритмічну одиницю віршового рядка. Види стоп.
6. Рими, їх види. Поняття про внутрішню риму. Способи римування. Білий вірш.
7. Строфа, її ритмотворча і змістовно-мелодійна функція. Основні види строф.

Література

1. Введение в литературоведение / Г.Н.Поспелов, П.А.Николаев, И.Ф.Волков и др.- М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури. – К.,1967.
3. Костенко Н. Українське віршування ХХ століття. – К.,1993.
4. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники,2002.
5. Науменко Н. Вільний вірш у творчості Лесі Українки // Дивослово. – 2004. - №4. – С.6-8.
6. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій. – К.,1994.
7. Сидоренко Г. Українське віршування від найдавніших часів до Шевченка. – К.,1972.
8. Ситченко А. До проблеми шкільного аналізу ліричного твору // Дивослово. – 2004. - №6. – С.19-20.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №2

ТЕМА: Родовий і жанровий поділ літературних творів.

План

- 1.Поняття про рід і жанр у застосуванні до літературних творів.
Історичний характер родів і жанрів.
- 2.Проблема розмежування епічних жанрів. Поняття про жанрові різновиди.
3. Жанрові різновиди лірики за тематикою.
- 4.Драматичні твори в їх історичному розвитку.
- 5.Види мішаної форми: балада, ліро-епічна поема, драматична поема тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Введение в литературоведение / Г.Н.Поспелов, П.А.Николаев, И.Ф.Волков и др. – М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури. – К.,1967.
3. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
4. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій. – К.,1994.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К.,2003.
6. Галич О. Теорія літератури. Підручник. – К.,2001.

Тема: Розвиток художніх методів і літературних напрямів.

ПЛАН

1. Поняття про художній метод, літературний метод, літературний напрям, літературну течію.
2. Художній метод як категорія історична. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів.
3. Розвиток художніх методів і літературних напрямів в епохи Відродження і Просвітництва.
4. Бароко. Характерні риси барокових творів.
5. Класицизм як художній метод і літературний напрям. Риси класицизму в українській літературі.
6. Сентименталізм, його характерні риси. Сентименталізм в українській літературі.
7. Романтизм як тип художнього світосприйняття. Український романтизм: хронологічні межі, національні риси, митці-романтики.
8. Реалізм як художній метод і літературний напрям. Етапи розвитку реалізму.
9. Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, футуризм, сюрреалізм). Інші явища модернізму (конструктивізм, «потік свідомості», примітивізм, театр абсурду).
10. Постмодернізм. Проблеми постмодернізму в сучасній літературознавчій науці. Дискурс українського літературного постмодернізму

Література

1. Введение в литературоведение / Г.Н. Пospelов, П.А. Николаев, И.Ф. Волков и др.- М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури.-К., 1967.
3. Галич О. Теорія літератури. – К., 2001.

4. Лімборський І. «Чутливе серце» і «незіпсована природа» як моделі художнього мислення. Сентименталізм і руссоїзм в українській літературі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. - № 7. - С. 12-20.
5. Лексикон загального і порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
6. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
7. Наєнко М. Українське літературознавство: школи, напрями, тенденції. – К., 1997.
8. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій.- К., 1994.
9. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2004.

Тема: Літературний процес. Закономірності розвитку літератури.

ПЛАН

1. Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку.
2. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу.
3. Література і фольклор.
4. Літературна спадкоємність. Традиції і новаторство в літературі.
5. Історична зумовленість літературних впливів.

Література

1. Введение в литературоведение / Г.Н. Поспелов, П.А. Николаев, И.Ф. Волков и др.- М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури.-К., 1967.
3. Галич О. Теорія літератури. – К., 2001.
4. Лімборський І. «Чутливе серце» і «незіпсована природа» як моделі художнього мислення. Сентименталізм і руссоїзм в українській літературі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. - № 7. - С. 12-20.
5. Лексикон загального і порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
6. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
7. Наєнко М. Українське літературознавство: школи, напрями, тенденції. – К., 1997.
8. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій.- К., 1994.
9. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
- 10.Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2004.

ПРАКТИЧНІ МОДУЛІ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №1.

Літературний твір і його складові елементи

Тема: Композиція художнього твору. Сюжет і фабула.

План

6. Проблема поділу твору на змістові та формальні елементи.
7. Характеристика змістових елементів: теми, ідеї, проблематики, пафосу.
8. Поняття про художній конфлікт, мотив
9. Сюжет і фабула, їх розмежування та основні ознаки. Функції і типи сюжетів. Основні елементи сюжету.
10. Позафабульні (позасюжетні) чинники композиції: ліричний відступ, авторський відступ, вставні епізоди, пейзаж, портрет, інтер'єр тощо. Поняття про художнє обрамлення.

Література:

8. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2003. – С. 146- 207.
9. Галич О. та ін. Теорія літератури. – К., 2001. – С.124-169.
10. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002. – С.67-80.
11. Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М., 1988. – С.197-215.
12. Нитченко Д. Елементи теорії літератури. – Полтава, 1993. – С.11-14.
13. Волинський П. Основи теорії літератури. – К., 1967. – С.108-129.
14. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін.-К.,1997.

**Тема: Різновиди літературно-художніх образів. Система образів
художнього твору.**

План

7. Поняття образу, характеру, дійової особи, персонажа, героя.
8. Проблема класифікації образів. Художній образ як єдність типового та індивідуального, об'єктивного та суб'єктивного. Поняття про архетип.
9. Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення, найповніше вираження авторського естетичного ідеалу. "Вічні" образи.
10. Образи-персонажі: способи узагальнення та індивідуалізації.
11. Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних картин тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.
12. Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії.

Література:

10. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2003. – С. 38- 54.
11. Галич О. та ін. Теорія літератури. – к., 2001. – С.142-160.
12. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
13. Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М., 1988.
14. Волинський П. Основитеоріїлітератури. – К., 1967. – С.89-108.
15. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін. – К., 1997.

16. Костенко А. Діалектика художнього образу.-К., 1986.
17. Гинзбург Л. О літературном героє. – Л., 1979.
18. Левидов А. Автор – образ - читатель. – Л., 1983.

Тема: Художньо-мовленнєва організація літературного твору (тропи, стилістичні фігури, фоніка).

План

5. Поняття про тропи (епітет, метонімія, метафора, синекдоха, гіпербола, літота, перифраз, оксюморон, алегорія, символ, сарказм, іронія тощо.)
6. Характеристика синтаксичних засобів увиразнення мовлення (стилістичні фігури): інверсія, асиндетон, полісиндетон, тавтологія, анафора, епіфора, риторичні запитання, звертання, оклики, анаколупф, еліпсис тощо.
7. Звукова сфера художньої мови (фоніка): алітерація, асонанс, дисонанс, звукові повтори, милозвучність, ритм, рима.
8. Засоби словотворчого увиразнення мовлення (неологізми, архаїзми, історизми, варваризми, діалектизми, жаргонізми тощо.)

Література:

- 1.Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К.,2003.- С.218-316.
- 2.Галич О. та ін. Теорія літератури. - К.,2001. – С.169-238.
- 3.Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
- 4.Введение в литературоведение / Под ред. Г.Поспелова и др. – М.,1988. – С.294-352

5. Волинський П. Основи теорії літератури. – К., 1967. – С. 130-186.

6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка та ін. – К., 1997.

Тема: Основи віршування

1. Вірш і проза як різновиди художньої мови. Віршований рядок як головна ритмічна одиниця. Способи впорядкування мови: системи віршування.
2. Метрична (антична) система. Розміри (гекзаметр, елегійний дистих).
3. Силабічна система віршування. Тонічний вірш. Народнопісенна система віршування.
4. Силабо-тонічна система.
5. Поняття про стопу – основну ритмічну одиницю віршового рядка. Види стоп.
6. Рими, їх види. Поняття про внутрішню риму. Способи римування. Білий вірш.
7. Строфа, її ритмотворча і змістовно-мелодійна функція. Основні види строф.

Література

1. Введение в литературоведение / Г.Н.Поспелов, П.А.Николаев, И.Ф.Волков и др.- М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури. – К.,1967.
3. Костенко Н. Українське віршування ХХ століття. – К.,1993.
4. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники,2002.
5. Науменко Н. Вільний вірш у творчості Лесі Українки // Дивослово. – 2004. - №4. – С.6-8.
6. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій. – К.,1994.
7. Сидоренко Г. Українське віршування від найдавніших часів до Шевченка. – К.,1972.
8. Ситченко А. До проблеми шкільного аналізу ліричного твору // Дивослово. – 2004. - №6. – С.19-20.

ПРАКТИЧНІ МОДУЛІ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №2. Літературний розвиток

ТЕМА: Родовий і жанровий поділ літературних творів.

План

- 1.Поняття про рід і жанр у застосуванні до літературних творів.
Історичний характер родів і жанрів.
- 2.Проблема розмежування епічних жанрів. Поняття про жанрові різновиди.
3. Жанрові різновиди лірики за тематикою.
- 4.Драматичні твори в їх історичному розвитку.
- 5.Види мішаної форми: балада, ліро-епічна поема, драматична поема тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Введение в литературоведение / Г.Н.Поспелов, П.А.Николаев, И.Ф.Волков и др. – М.,1988.
2. Волинський П. Основи теорії літератури. – К.,1967.
3. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
4. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій. – К.,1994.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К.,2003.
6. Галич О. Теорія літератури. Підручник. – К.,2001.

Тема: Розвиток художніх методів і літературних напрямів.

ПЛАН

- 11.Поняття про художній метод, літературний метод, літературний напрям, літературну течію.
- 12.Художній метод як категорія історична. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів.
- 13.Розвиток художніх методів і літературних напрямів в епохи Відродження і Просвітництва.
- 14.Бароко. Характерні риси барокових творів.
- 15.Класицизм як художній метод і літературний напрям. Риси класицизму в українській літературі.
- 16.Сентименталізм, його характерні риси. Сентименталізм в українській літературі.
- 17.Романтизм як тип художнього світосприйняття. Український романтизм: хронологічні межі, національні риси, митці-романтики.
- 18.Реалізм як художній метод і літературний напрям. Етапи розвитку реалізму.
- 19.Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, футуризм, сюрреалізм). Інші явища модернізму (конструктивізм, «потік свідомості», примітивізм, театр абсурду).
- 20.Постмодернізм. Проблеми постмодернізму в сучасній літературознавчій науці. Дискурс українського літературного постмодернізму

Література

- 10.Введение в литературоведение / Г.Н. Пospelов, П.А. Николаев, И.Ф. Волков и др.- М.,1988.
- 11.Волинський П. Основи теорії літератури.-К., 1967.
- 12.Галич О. Теорія літератури. – К., 2001.

- 13.Лімборський І. «Чутливе серце» і «незіпсована природа» як моделі художнього мислення. Сентименталізм і руссоїзм в українській літературі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. - № 7. - С. 12-20.
- 14.Лексикон загального і порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
- 15.Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
- 16.Наєнко М. Українське літературознавство: школи, напрями, тенденції. – К., 1997.
- 17.Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій.- К., 1994.
- 18.Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2004.

Тема: Літературний процес. Закономірності розвитку літератури.

ПЛАН

1. Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку.
2. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу.
3. Література і фольклор.
4. Літературна спадкоємність. Традиції і новаторство в літературі.
5. Історична зумовленість літературних впливів.

Література

11. Введение в литературоведение / Г.Н. Поспелов, П.А. Николаев, И.Ф. Волков и др.- М., 1988.
12. Волинський П. Основи теорії літератури.-К., 1967.
13. Галич О. Теорія літератури. – К., 2001.
14. Лімборський І. «Чутливе серце» і «незіпсована природа» як моделі художнього мислення. Сентименталізм і руссоїзм в українській літературі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. - № 7. - С. 12-20.
15. Лексикон загального і порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
16. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
17. Наєнко М. Українське літературознавство: школи, напрями, тенденції. – К., 1997.
18. Неділько В. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій.- К., 1994.
19. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
20. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2004.

САМОСТІЙНИЙ МОДУЛЬ

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу. Художня література як мистецтво слова

1. Вступ до літературознавства – одна з основних дисциплін науки про літературу (літературознавства).
2. Теорія літератури й основні наукові дисципліни літературознавства – історія літератури й літературна критика.
3. Допоміжні наукові дисципліни літературознавства: текстологія, літературознавча історіографія та бібліографія. Їх значення для науково-дослідної роботи в галузі теорії літератури.
4. Найголовніші види теоретико-літературознавчих праць: рецензія, стаття, літературно-критичний нарис, монографія.
5. Словники літературознавчих термінів.
6. Предмет і завдання пропедевтичного курсу «Вступ до літературознавства», його методологічні засади.

Тема 2. Специфіка художньої літератури

1. Поняття про художню літературу.
2. Відмінність художньої літератури від науки.
3. Художня література та інші види мистецтва.
4. Пізнавальне, виховне значення літератури.
5. Логіка художнього образу.

Тема 3. Художній образ у літературі.

1. Проблема класифікації образів. Єдність у художньому образі загального, особливого й окремого, об'єктивного і суб'єктивного, індивідуалізація художніх образів.
2. Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення, найповніше вираження певної суспільної тенденції, авторського естетичного ідеалу. Національна

специфіка образу-типу і його загальнолюдська сутність, «вічні» образи.

3. Образи-персонажі: способи узагальнення та індивідуалізації.
4. Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних сцен тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.
5. Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії. Назви художніх творів як образне узагальнення провідної ідеї твору.
6. Засоби типізації художніх образів, типізації характерів. Різні прийоми створення портрета. Психологічний аналіз як засіб розкриття внутрішнього світу героя, емоційного стану, настроїв.
7. Опосередкована характеристика героя (автором, іншими персонажами, через включення документів). Індивідуалізація мови персонажів. Елементи розмовної мови, архаїзмів, техніцизмів у діалогах, монологів, полілогах.

Тема 4. Мова художнього твору.

1. Класифікація мовних образів.
2. Поєднання комунікативної й естетичної функції мови художнього твору.
Мова автора і мова персонажів.
3. Багатство зображально-виражальних мовних засобів.
4. Функції і значення тропів у художньому творі (епітет, порівняння, метафора, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота, алегорія, іронія, перифраз, асоціонім тощо).
5. Засоби образності й виразності поетичного синтаксису.
6. Основні види поетичних фігур: інверсія, паралелізм, анафора, епіфора, антитеза, градація.

7. Експресивна роль риторичних фігур.
8. Поняття про евфемізми, їх використання в художніх творах.
9. Мова художнього твору як елемент стильової манери автора.

Тема 5. Зміст і форма літературного твору.

1. Єдність змісту і форми художнього твору.
2. Філософське осмислення категорій змісту і форми у літературознавчому аспекті.
3. Елементи змісту і форми.
4. Змістові елементи: тема, ідея, проблематика, пафос.
5. Змістово-формальний елемент - сюжет.
6. Метод і стиль як зміст і форма літературного явища.

Тема 6. Літературні види, роди, жанри

1. Поняття про вид, рід, жанр у застосуванні до літературних творів.
2. Взаємопроникнення епосу, лірики, драми.
3. Ліричне начало в епічних і драматичних творах.
4. Жанр як змістова форма.
5. Виникнення родів і жанрів в історико-літературному процесі.
6. Героїчний народний епос, епопея, епічна поема.
7. Проблема розмежування епічних жанрів.

8. Роман, його жанрові різновиди.
9. Повість, оповідання, новела, нарис, байка.
10. Лірика: пісня, ода, послання, елегія, медитація, епіграма.
11. Жанрові різновиди лірики за тематикою.
12. Ліричний герой, його художнє виявлення в ліричних творах.
13. Драматичні твори в їх історичному розвитку.
14. Трагедія і комедія, їх різновиди.
15. Драма (шкільна драма, інтермедія, вертеп, комічна опера, водевіль).
16. Види мішаної форми: балада, ліро-епічна поема, драматична поема.

Тема 7. Літературний процес. Закономірності розвитку літератури.

1. Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку.
2. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу.
3. Література і фольклор.
4. Літературна спадкоємність.
5. Традиції і новаторство в літературі. Історична зумовленість літературних впливів.

Тема 8. Розвиток художніх методів і літературних напрямів.

1. Поняття про художній метод, літературний метод, літературний напрям, літературну течію.
2. Різне трактування проблеми художнього методу.

3. Творчий метод як сукупність основних принципів художнього відображення дійсності.
4. Художній метод і світогляд митця.
5. Художній метод як категорія історична.
6. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів.
7. Романтизм і реалізм як типи художнього світосприйняття.
8. Зміна епох. Ренесанс. Бароко. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм.
9. Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм).
10. Інші явища модернізму (конструктивізм, "потік свідомості", примітивізм, театр абсурду). Постмодернізм.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / За ред М.Зубрицької. – Львів, 2002. – 832 с.
2. Арістотель. Поетика. - М, 1998.
3. Бацій І. Краса і сила слова. - К., 1983.
4. Вступ до літературознавства. Хрестоматія: Навч. посібник / Упор. Н.І.Бернадська. – К.: Либідь, 1995.
5. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики. - К., 1998.
6. Буало Н. Мистецтво поетичне. - К., 1967.
7. Вихованець І. Таїна слова. - К., 1990.
8. Галич О. та ін. Теорія літератури. – к., 2001.
9. Дем'янівська Л. Драматична поема. - К., 1986.

10. Дончик В. Український радянський роман. - К., 1987.
11. Жирмунский В. Теория стиха. - Л., 1975.
12. Зеров М. Три пори українського романтизму// Зеров М. Твори: У 2 т. - К., 1990. - Т.2.
13. Ключек Г. Поетика і психологія. -К., 1990.
14. Кухар-Онищенко О. Індивідуальний стиль письменника. - К., 1985.
15. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін. – К., 1997.
16. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / За ред. А.Волкова, О.Бойченка, Б.Іванюка та ін. – Чернівці, 2001. – 636 с.
17. Лессінг Г. Лаокоон, або про межі малярства і поезії. - К., 1968.
18. Лосев А. Проблема художнього стилю. - К., 1997.
19. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. - К., 1992.
20. Моклиця М. Основилітературознавства. – Тернопіль, 2002.
21. Наєнко М. Українське літературознавство. - К., 1997.
22. Наливайко Д. Искусство: направлення, течення, стилі. - К., 1985.
23. Овсяннико-Куликовский Д. Литературно-критические работы . - М., 1989.
24. Огієнко І. Українська культура. - К., 1981.
25. Піхманець Р. Психологія художньої творчості. - К., 1991.
26. Потєбня А. Эстетика и поэтика. - М., 1976.
27. Потєбня О. Теоретична поетика. - К., 1990.
28. Русанівський В. Життя слова. - К., 1998.
29. Сидоренко Г. Від класичних нормативів до верлібру. - К., 1980.
30. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. - К., 1998.
31. Удалов В. Теорія літератури. - Луцьк, 1995.
32. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття. - К., 1994.
33. Фізер Д. Літературна теорія// Слово і час. - 1991. - №3.
34. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Зібр. тв.: У 50-ти томах. - Т. 31. - К., 1981.
35. Фролова К. Аналіз художнього твору. - К., 1975.

36. Хализев В. Теория литературы. - М., 1999.
37. Храпченко М. Размышления о системном анализе литературы. - М., 1982.
38. Хропко П. Жанрова специфіка літературного твору // Зарубіжна література. - 1997. - № 7.
39. Чирков Л. Эпическая драма. - К., 1988.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

<http://ukrlit.kma.mk.ua>
<http://www.lib.org.ua>
<http://lib.meta.ua>
<http://www.ukrlib.km.ru>
<http://www.ukrcenler.com>
<http://www.lib/ua-ru.net>
<http://www.nbu.gov.ua>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Предмет і завдання пропедевтичного курсу "Теорія літератури". Найголовніші види теоретико-літературознавчих праць: рецензія, стаття, літературно-критичний нарис, монографія. Словники літературознавчих термінів.
2. Поняття про художню літературу. Відмінність художньої літератури від науки. Художня література та інші види мистецтва. Пізнавальне, виховне значення літератури.
3. Проблема класифікації образів. Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення. Національна специфіка образу-типу і його загальнолюдська сутність, "вічні образи".
4. Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних картин тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.
5. Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії.
6. Засоби типізації художніх образів, типізації характерів. Прийоми створення портрета.
7. Авторська мова і мова персонажів у художньому творі. Індивідуалізація мови персонажів.
8. Поняття про тему та ідею. Ідейно-тематична основа твору, її складність. Основна і допоміжні теми. Мотив у ліричних творах.
9. Композиція як змістовна форма організації життєвого матеріалу, зв'язку і розташування складових частин літературного твору.
10. Багатоплановість композиції великих (епічних і драматичних) творів.
11. Своєрідність композиції ліричних творів.
12. Поняття про сюжет – основну частину композиції, втілення художнього конфлікту. Поняття про сюжетний вимисел. Сюжет і фабула.
13. Основні елементи сюжету та основа їх виділення. Різні способи розташування елементів сюжету в залежності від ідейно-тематичного спрямування твору.
14. Позасюжетні елементи літературного твору, їх місце і функції.
15. Класифікація мовних образів. Поєднання комунікативної й естетичної функції мови художнього твору.
16. Мова автора і мова персонажів художнього твору. Багатство зображально-виражальних мовних засобів.

17. Функції і значення тропів у художньому творі (епітет, порівняння, метафора, метонімія, синекдоха).
18. Роль тропів у художньому творі (гіпербола, літота, алегорія, іронія, перифраз, асоціонім).
19. Засоби образності й виразності поетичного синтаксису. Основні види поетичних фігур: інверсія, паралелізм, анафора, епіфора, антитеза, градація.
20. Експресивна роль риторичних фігур у художньому творі.
21. Поняття про евфемізми, їх використання в художніх творах. Мова художнього твору як елемент стильової манери автора.
22. Єдність змісту і форми художнього твору. Філософське осмислення категорій змісту і форми у літературознавчому аспекті. Елементи змісту і форми. Змістові елементи: тема, ідея, проблематика, пафос. Змістово-формальний елемент - сюжет.
23. Вірш і проза як різновиди художньої мови. Віршований рядок як головна ритмічна одиниця. Способи впорядкування мови: системи віршування.
24. Особливості метричної (античної) системи віршування. Основні розміри метричної системи (гекзаметр, елегійний дистих).
25. Народнопісенна система віршування, її основні риси. Характерні народнопісенні розміри.
26. Народнопісенний і літературний тонічний вірш. Тонічні вірші у творчій спадщині Т.Шевченка, І.Франка та ін. Верлібр.
27. Нерівноскладові і рівноскладові (силабічні) вірші, їх характерні риси. Розвиток силабічного віршування на Україні у XVII- XVIII ст.
28. Силабо-тонічна система віршування. Поняття про стопу – основну ритмічну одиницю віршового рядка. Види стоп (хорей, ямб, дактиль, амфібрахій, анапест).
29. Засоби експресивної, ритміко-мелодійної виразності віршових рядків: розмір, кількість складів у рядку, цезура, перенесення, характер клаузул.
30. Рими, їх види. Поняття про внутрішню риму. Способи римування. Білий вірш.
31. Строфа, її ритмотворча і змістовно-мелодійна функція. Основні види строф.
32. Поняття про вид, рід, жанр у застосуванні до літературних творів. Загальна характеристика родів літератури.
33. Жанр як змістова форма. Виникнення родів і жанрів в

історико-літературному процесі. Загальна характеристика героїчного народного епосу, епопеї, епічної поеми.

34. Проблема розмежування епічних жанрів. Роман, його жанрові різновиди. Повість, оповідання, новела, нарис, байка.
35. Види ліричних творів: пісня, ода, послання, елегія, медитація, епіграма. Жанрові різновиди лірики за тематикою. Ліричний герой, його художнє виявлення в ліричних творах.
36. Драматичні твори в їх історичному розвитку. Трагедія і комедія, їх різновиди. Драма (шкільна драма, інтермедія, вертеп, комічна опера, водевіль).
37. Специфіка творів мішаної групи (балада, ліро-епічна поема, драматична поема, співомовка).
38. Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу.
39. Література і фольклор. Літературна спадкоємність. Традиції і новаторство в літературі. Історична зумовленість літературних впливів.
40. Поняття про художній метод, літературний напрям, літературну течію. Різні трактування проблеми художнього методу.
41. Художній метод і світогляд митця. Художній метод як категорія історична. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів.
42. Своєрідність художнього зображення дійсності в античній літературі і в епоху середньовіччя.
43. Розвиток художніх методів і літературних напрямів в епохи Відродження і Просвітництва.
44. Поняття про бароко. Характерні риси барокових художніх творів.
45. Класицизм як художній метод і літературний напрям.
46. Сентименталізм, його характерні риси. Сентименталізм в українській літературі.
47. Поняття про романтизм. Характерні риси романтичних творів. Український романтизм: хронологічні межі, національні риси, митці-романтики.
48. Реалізм як художній метод і літературний напрям. Етапи розвитку реалізму.
49. Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм). Модернізм в українській літературі.

50. Постмодернізм. Проблема постмодернізму в сучасній літерату-рознавчій науці. Дискурс українського літературного постмодернізму.
51. Екзистенціалізм його характерні риси. Екзистенціалізм в українській літературі.
52. Літературна епоха – одиниця історико-літературної періодизації. Внутрішні фактори розвитку літературного процесу (запозичення, наслідування, пародіювання, цитування, ремінісценція тощо).
53. Літературознавство ХІХ століття: міфологічна школа та культурно-історична, компаративістика, біографічний метод.
54. Літературознавство ХХ століття: інтуїтивізм, фрейдизм та психоаналіз, формальна школа та структуралізм.